

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 148/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Dr. J. Š., B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou(...), s. r. o., vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 a čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vedenými pod sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011 a sp. zn. 1 Tost 40/2011 zo 4. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Dr. J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. apríla 2012 osobne do podateľne doručená sťažnosť Dr. J. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 1 a čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vedenými pod sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011 a sp. zn. 1 Tost 40/2011 zo 4. januára 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd pri rozhodovaní o odvolaní obžalovaného M. P. (ďalej len „obžalovaný“) v jeho trestnej veci vedenej pod sp. zn. 3 To 14/2010 vydal na verejnom zasadnutí konanom 16. novembra 2011 uznesenie, ktorým rozhodol o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi ako substitučnému obhajcovi vo výške 1 650 € za jeho neospravedlnenú neúčast' na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu. Na možnosť uloženia poriadkovej pokuty sťažovateľ v rozpore s ustanovením § 70 ods. 1 Trestného poriadku vopred upozornený nebol. Proti uzneseniu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal nedostatok formálnych podmienok na uloženie poriadkovej pokuty. Uviedol, že na verejnom zasadnutí sa nemohol zúčastniť z objektívnych dôvodov, pretože substitučné poverenie od splnomocneného advokáta JUDr. J. F. z G. dostal len asi polhodinu pred verejným zasadnutím, a to spolu s vyhlásením obžalovaného, že so sťažovateľom ako so substitútom nesúhlasí a trvá na tom, aby ho obhajoval splnomocnený obhajca. V sťažnosti poukázal ďalej na to, že poriadková pokuta bola udelená neexistujúcemu subjektu (non subjekt) JUDr. J. Š., ktorý nevykonáva advokáciu ako fyzická osoba, ale ako konateľ spoločnosti Š., s. r. o. Nesplnenie podmienok na uloženie poriadkovej pokuty vyvodzoval tiež z toho, že na možnosť uloženia pokuty nebol vopred upozornený. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 40/2011 zo 4. januára 2012 bola jeho sťažnosť zamietnutá a najvyšší súd dôvody sťažnosti uvedené sťažovateľom neuznal.

Základom neústavného postupu najvyššieho súdu bolo jeho uznesenie sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011, ktorým najvyšší súd rozhodol o uložení poriadkovej pokuty v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. I. B. a členov senátu JUDr. M. L. a JUDr. S., hoci tento senát nemal k tomu žiadne zákonné oprávnenie. Podľa ustanovenia § 185 ods. 3 Trestného poriadku proti uzneseniu predsedu senátu odvolacieho súdu, ktorým uložil poriadkovú pokutu, je tiež prípustná sťažnosť, o ktorej rozhodne iný senát tohto súdu, ktorý má pri tomto rozhodovaní postavenie nadriadeného orgánu. To znamená, že senátne rozhodovanie o poriadkovej pokute zákon nepripúšťa, resp. ho úplne vylučuje. Uloženie poriadkovej pokuty senátom odvolacieho súdu nemalo žiadny právny podklad, pretože toto oprávnenie prislúchalo len predsedovi senátu odvolacieho súdu (JUDr. I. B.), ktorý jediný mal v tomto prípade postavenie zákonného sudcu. Postup senátu najvyššieho súdu je

porušením základného práva na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Rozhodnutie predsedu senátu odvolacieho súdu ako zákonného sudcu o poriadkovej pokute nebolo vôbec možné nahradiť senátnym rozhodnutím. Znamená to porušenie ustanovenia § 185 ods. 3 Trestného poriadku, a tým aj čl. 48 ods. 1 a čl. 142 ods. 2 ústavy. K náprave stavu spôsobeného vydaním uznesenia o poriadkovej pokute mohlo dôjsť len jeho zrušením, čo sa však nestalo, lebo iný senát najvyššieho súdu sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy v konaniach vedených najvyšším súdom pod sp. zn. 3 To 14/2010 a sp. zn. 1 Tost 40/2011 s tým, aby boli uznesenia najvyššieho súdu zo 16. novembra 2011 a zo 4. januára 2012 zrušené. Zároveň požaduje odloženie vykonateľnosti oboch uznesení.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 40/2011 zo 4. januára 2012 vyplýva, že ním bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011. Sťažovateľ v podanej sťažnosti poukázal na to, že v konaní bol v postavení substitučného obhajcu, a preto nebolo možné preniesť na neho sankciu za porušenie povinnosti vyplývajúcej z predvolania. Túto povinnosť mal totiž ustanovený alebo splnomocnený obhajca. Uviedol tiež, že o substitučnom splnomocnení sa dozvedel až telefonicky ráno 16. novembra 2011, pričom o pol deviatej dostal substitučnú plnú moc spolu s vyhlásením obžalovaného, ktoré urýchlene zaslal najvyššiemu súdu. Vzhľadom na nesúhlas obžalovaného považoval svoju neúčast' na verejnom zasadnutí za dostatočne zdôvodnenú. Namietol tiež nesprávne udelenie plnej moci, keďže nie je samostatným advokátom, ale konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným. Preto je otázne, či mohol obhajovať obžalovaného v mene spoločnosti s ručením obmedzeným. Poriadková pokuta teda mala byť uložená spoločnosti s ručením obmedzeným, a nie sťažovateľovi ako samostatne pôsobiacemu advokátovi. Podľa zistenia najvyššieho súdu zo spisového materiálu vyplýva, že obhajca obžalovaného JUDr. J. F. 15. novembra 2011 substitučne splnomocnil sťažovateľa na zastupovanie na verejnom zasadnutí najvyššieho súdu konanom 16. novembra 2011 o 9.00 h. Sťažovateľ splnomocnenie prijal podľa

vlastného vyjadrenia 16. novembra 2011 po pol deviatej. V deň konania verejného zasadnutia najvyšší súd dostal faxové podanie (neskôr osobne doručené aj do podateľne), ktorým sťažovateľ žiadal o odročenie verejného zasadnutia pre nesúhlas obžalovaného so substitučnou obhajobou. K podaniu pripojil vyjadrenie obžalovaného a substitučnú plnú moc. Z úradného záznamu spísaného zapisovateľkou konajúceho odvolacieho senátu najvyššieho súdu vyplýva, že obhajca JUDr. F. nemal vedomosť o príčinách neprítomnosti sťažovateľa, ktorý mal mobilný telefón dočasne nedostupný. Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľovu námietku o nemožnosti uloženia poriadkovej pokuty treba považovať za nedôvodnú, lebo substitučná obhajoba nie je len formálnym úkonom. Prijatím plnej moci prechádzajú na substitučného obhajcu všetky práva a povinnosti zvoleného, resp. ustanoveného obhajcu. Per analogiam na substitúta prechádzajú aj povinnosti vyplývajúce z upovedomenia o termíne verejného zasadnutia. V opačnom prípade by sa substituční obhajcovia mohli bezdôvodne a bez akejkoľvek sankcie nezúčastňovať hlavných pojednávaní, resp. verejných zasadnutí, a tým brániť riadnemu skončeniu veci. V danom prípade obžalovaný nesúhlasil so substitúciou, a preto ho sťažovateľ nemohol obhajovať. Sťažovateľ však mal o tejto prekážke včas vedomosť, no napriek tomu súhlasil so substitučným splnomocnením. Rovnako je nepochopiteľné, prečo sťažovateľ podpísal plnú moc, keď mal o nej pochybnosť. Pritom ako advokát, ktorý už niekoľko rokov vykonáva advokáciu vo funkcii konateľa v spoločnosti s ručením obmedzeným, by mal vedieť, či takto udelené splnomocnenie je v súlade so zákonom a či ho oprávňuje na obhajobu v danej veci. Konanie sťažovateľa vykazuje znaky obštrukcie, a preto sa najvyšší súd stotožnil s uloženou poriadkovou pokutou vo výške 1 650 €.

Podľa zistenia ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 40/2011 zo 4. januára 2012 bolo sťažovateľovi doručené 21. februára 2012.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 3 To 14/2010, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011 o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal iný senát najvyššieho súdu rozhodujúci o sťažnosti. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. K tomu treba tiež uviesť, že sťažovateľ možnosť podania sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku aj využil.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Tost 40/2011.

Jadrom tejto časti sťažnosti je námietka sťažovateľa o porušení jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a to v spojení s čl. 142 ods. 2 ústavy. Uvedenú námietku sťažovateľa treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovateľ namieta, že v rozpore s výslovným ustanovením § 185 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého o uložení poriadkovej pokuty mal rozhodnúť predseda odvolacieho senátu najvyššieho súdu, v skutočnosti rozhodoval a rozhodol o uložení poriadkovej pokuty celý odvolací senát najvyššieho súdu, čím bol sťažovateľ odňatý zákonnému sudcovi.

Ústavný súd konštatuje, že uvedenú námietku sťažovateľ v riadnom opravnom prostriedku podanom proti uzneseniu odvolacieho senátu najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 14/2010 zo 16. novembra 2011 neuplatnil. Možno preto konštatovať, že hoci sťažovateľ z formálneho hľadiska vyčerpal možnosť podania riadneho opravného prostriedku (sťažnosti) proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, z hľadiska materiálneho túto možnosť nevyužil, pretože uvedenú námietku v riadnom opravnom prostriedku neuplatnil. Obstojí preto záver, podľa ktorého sťažovateľ v materiálnom zmysle nevyčerpal opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základného práva účinne poskytoval a na ktorého použitie bol oprávnený podľa Trestného poriadku ako osobitného predpisu.

Sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že k uplatneniu námietky nedošlo z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto vôbec neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ďalšie námietky sťažovateľa treba považovať za zjavne neopodstatnené.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa názoru sťažovateľa uloženie poriadkovej pokuty bolo v rozpore s ustanovením § 70 ods. 1 Trestného poriadku, keďže na možnosť uloženia poriadkovej pokuty nebol vopred upozornený. Je tiež presvedčený, že pokuta mohla byť prípadne uložená spoločnosti s ručením obmedzeným, v mene ktorej ako konateľ vystupoval, nie teda jemu ako fyzickej osobe, ktorý advokáciu vo vlastnom mene nevykonáva.

O uvedených námietkach sťažovateľa možno už na prvý pohľad konštatovať, že nemajú nič spoločné s čl. 48 ods. 1, ale ani s čl. 142 ods. 2 ústavy, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 142 ods. 2 ústavy súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec

súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

Sťažovateľove námietky by bolo možné subsumovať pod ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy definujúce základné právo na súdnu ochranu. Sťažovateľ však porušenie tohto článku ústavy nenamieta.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2012